

CK.0000065755

K. POPPER

TỦ SÁCH
TINH HOA

Tri thức khách quan

Một cách tiếp cận dưới góc độ tiến hóa

Chu Lan Đình dịch

N

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

Cuốn sách này nằm trong chương trình
TỦ SÁCH TINH HỒA TRI THỨC THẾ GIỚI
của Quỹ Văn hóa Phan Châu Trinh
và Nhà xuất bản Tri thức
<http://quyphanchautrinh.org.vn>

Cuốn sách được xuất bản với sự giúp đỡ
về tài chính của ông Lê Trọng Nhi

TỦ SÁCH TINH HOA TRI THỨC THẾ GIỚI

KARL R. POPPER

TRI THỨC
KHÁCH QUAN

Một cách tiếp cận dưới góc độ tiến hóa

CHU LAN ĐÌNH *dịch*

BÙI VĂN NAM SƠN *hiệu đính*

NHÀ XUẤT BẢN TRI THỨC

TRI THỨC KHÁCH QUAN || Karl Popper

Bản tiếng Việt © 2012 Nhà xuất bản Tri thức.

Cuốn sách được xuất bản theo hợp đồng chuyển nhượng bản quyền giữa NXB Tri thức và Karl Popper Library, University of Klagenfurt.

Bản quyền tác phẩm đã được bảo hộ. Mọi hình thức xuất bản, sao chụp, phân phối dưới dạng in ấn hoặc văn bản điện tử mà không có sự cho phép của NXB Tri thức là vi phạm luật.

THE OBJECTIVE KNOWLEDGE/ Karl Popper

First published in English © 1972 Karl R. Popper, and © 2008 University of Klagenfurt / Karl Popper Library. All rights reserved

Kính Tặng Alfred Tarski

LỜI CẢM ƠN

Xin chân thành cảm ơn David Miller, Arne F. Peterson, Jeremy Shearmur,
và trước tiên là vợ tôi, họ là những người đã không tiếc công tiếc sức,
cần mẫn giúp đỡ tôi trong công việc.

Mục lục

Lời nhà xuất bản	9
Đôi nét về tác giả	11
Lời tựa	19
I. Tri thức Phỏng định: Cách Giải quyết Vấn đề Quy nạp của tôi	21
II. Hai vế của Lương năng Thông thường: Một Luận cứ Biện hộ cho Chủ thuyết Duy thực của Lương năng Thông thường và Chống lại Lí thuyết Lương năng Thông thường về Tri thức	61
III. Tri thức luận không gồm chủ thể đang nhận thức	155
IV. Bàn về Lí thuyết Tâm trí Khách quan	215
V. Mục đích của Khoa học	263
VI. Những đám Mây và những chiếc Đồng hồ	281
VII. Sự Tiến hóa và Cây Tri thức	343
VIII. Một quan niệm Duy thực về Logic học, Vật lí học và Lịch sử	377
IX. Những Bình luận Triết học về Lí thuyết Chân lí của Tarski	419
Phụ lục	447
Cái Xô và ngọn Đèn pha: Hai lí thuyết về Tri thức	

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Sau *Sự nghèo nàn của thuyết sử luận*, Nhà xuất bản tiếp tục cho ra mắt bạn đọc tác phẩm *Tri thức khách quan* của **Karl Raimund Popper** (28/7/1902, Vienna, Áo - 17/9/1994, London, Anh), triết gia Anh, gốc Áo, nguyên Giáo sư Viện Kinh tế London, được đánh giá là một trong những triết gia có nhiều ảnh hưởng nhất thế kỉ XX. Như giới triết học đánh giá, ông đã đưa ra một thứ “triết lý phê phán không-biện-minh đầu tiên trong lịch sử triết học”. Để hiểu thêm về tác giả cũng như tư tưởng triết học của ông, độc giả có thể đọc lời giới thiệu tổng quan của dịch giả Chu Lan Đình. Trong phần giới thiệu này của Nhà xuất bản, chúng tôi xin được nói đôi lời về dịch giả và công việc dịch của ông.

Dịch giả Chu Lan Đình, tên thật là Chu Trung Can (1949-2012), được đào tạo về Vật lí lí thuyết, sau đó làm việc trong vai trò một chuyên viên theo dõi các vấn đề liên quan giữa triết học và khoa học tự nhiên tại Phòng Thông tin Triết học, thuộc Viện Thông tin Khoa học Xã hội Việt Nam. Do yêu cầu công việc cùng với mối quan tâm cá nhân mà ông đã luôn chuyên chú vào đề tài Khoa học luận. Năm 2007, ông bắt tay vào dịch một tác phẩm lớn trọn vẹn: *Cấu trúc các cuộc cách mạng khoa học* (Thomas Kuhn). Tác phẩm này được xuất bản bằng tiếng Việt cuối năm 2008. Sau đó, ông chuyển mối quan tâm sang một tác giả khác, người đã cho ông những thôi thúc trí tuệ mạnh mẽ - Karl Popper. Ông tìm đọc tất cả các trước tác của Popper và những phê bình Popper từ nhiều hướng. Ông cũng trao đổi với bạn bè, đồng nghiệp về mối quan tâm đặc biệt này của mình. Bắt tay vào dịch Popper, ông chọn *Tri thức khách quan* với đánh giá, đây là cuốn sách có thể coi là tư tưởng chính, phương pháp luận của Popper, không thể thiếu khi người đọc Việt Nam muốn tìm hiểu về tác giả này.

Công việc đầu tiên của ông không phải là dịch ngay văn bản mà là lập một bảng từ vựng, thuật ngữ Popper. Bảng thuật ngữ được xây dựng với tính hệ thống cao, với các khái niệm khái quát được tư duy về quá trình thử-sai của Popper, trong sự liên hệ xa với cả các thuật ngữ trong *Phòng định và bác bỏ*

TRI THỨC KHÁCH QUAN

- dù các thuật ngữ này chưa xuất hiện hết trong *Tri thức khách quan*. Kế đó, ông mới dịch từng chương. Kết thúc một chương, ông lại gửi bản dịch cho dịch giả Bùi Văn Nam Sơn góp ý, hiệu đính. Công việc của dịch giả Bùi Văn Nam Sơn, qua từng chương dịch, ngày một “nhẹ nhàng” đi vì những điều ông góp ý đều được dịch giả Chu Lan Đình tiếp thu, tự chỉnh sửa. Không những học hỏi dịch giả đàn anh, dịch giả Chu Lan Đình còn hỏi ý kiến của bạn bè, hầu hết là những người bạn cách ông nhiều chục năm tuổi. Và mọi ý kiến thu nhận đều được ông xử lý, phản biện và điều chỉnh với một tinh thần cầu thị, nghiêm cẩn, chặt chẽ, triệt để, không hiếm có, nhưng thực sự ít gặp.

Chúng tôi xin trích thư ông trao đổi với biên tập viên về việc sử dụng bản nền (*Objective knowledge*, NXB Đại học Oxford, 1972, 1979) như một minh chứng cho tinh thần khoa học vì khoa học đó: “Sau khi dịch xong, BVNS có gửi cho một bản tái bản năm 1979, mình đã rà lại và thấy Popper có sửa một vài câu chữ nên đã chú thích rất đầy đủ vào bản dịch. Lần tái bản 1979 có đưa thêm một phần phụ lục 2 nữa, nhưng không quan trọng và mang nhiều tính kỹ thuật nên phần đó không được dịch. Vậy bản làm nền vẫn có thể coi là bản 1972.”

Công việc của người dịch là một công việc sáng tạo và tái tạo, âm thầm, hạnh phúc nhưng cũng nhiều khi cay đắng. Với việc xuất bản hai bản dịch *Tri thức khách quan* và *Sự nghèo nàn của thuyết sử luận* sau khi dịch giả Chu Lan Đình qua đời (khi tham vọng đưa Popper đến Việt Nam của ông còn dang dở), chúng tôi xin được tri ân và vinh danh ông, cùng các dịch giả đã có công giúp mở rộng giới hạn tri thức cho người Việt Nam, giúp chúng ta có những kiến thức nền tảng đủ để đối thoại với thế giới ngày nay.

Bằng việc xuất bản các bản dịch này nhân dịp kỉ niệm 110 năm ngày sinh của Karl Popper, chúng tôi cũng mong muốn giúp bạn đọc tìm hiểu kĩ hơn về di sản triết học của Popper. Chúng tôi cũng xin lưu ý bạn đọc rằng đây là sách tham khảo, chủ yếu dành cho những người làm công tác nghiên cứu. Rất mong bạn đọc cân nhắc khi tiếp nhận quan điểm của các tác giả với tinh thần phê phán cần thiết.

Trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc.

Phó Tổng biên tập
NGUYỄN PHƯƠNG LOAN